

ROMANUL

Definiție:

Romanul - (fr. Roman-atestat în Franța în a doua jumătate a secolului al XII-lea). Romanul se definește ca o mare formă epică în proză deschisă modificărilor de structură și îmbogățirilor de conținut.

Clasificarea romanului

Clasificarea romanului este supusă unor criterii foarte diverse: după *situarea în timp* a acțiunii (istoric, contemporan), după *cadrul social* sau *geografic* (citadine, rurale...), după *forma de organizare* (epistolar, jurnal, cronică...), după *substanța epică* (de întâmplări, frescă) etc. sau după criterii complexe, cum procedează în literatura română Nicolae Manolescu (**Arca lui Noe**), care clasifică romanele în funcție de modul de reprezentare a realității, natura personajelor, formula narativă, aflate într-un raport de condiționare reciprocă în:

- a) Doric
- b) Ionic
- c) Corintic

a) Doric- înfățișează o lume omogenă, coerentă și plină de sens, eroii sunt energici, ambițioși, au spirit întreprinzător și dorința ascensiunii sociale, a parvenirii (Dinu Păturică, Tănase Scatiu, Mara, Ion, Stănică Rațiu). Personajele sunt construite tipologic, evoluând, în general, pe o trăsătură de caracter dominantă. Epicul se bazează pe evoluția logică și cronologică a faptelor, pe continuitate și interdeterminare. Naratorul este omniscient, narațiunea se face la persoana a III-a, structura este unitară, rotundă, simetric închegată. Aici se încadrează *romanul-frescă*, *romanul cronică* și *romanul istoric* (Nicolae Filimon, **Ciocoii vechi și noi**; Duiliu Zamfirescu, **Ciclul Comăneștenilor**; Ioan Slavici, **Mara**; L. Rebreanu, **Ion**, **Răscoala**; M. Sadoveanu, **Baltagul**, **Frații Jderi**; G. Călinescu, **Enigma Otiliei**; Marin Preda, **Moromeții**).

Romanul tradițional/ obiectiv este o construcție masivă, cu o arhitectură laborioasă, cu o structură simetrică, bine echilibrată, cu un subiect coerent, evoluând în episoade și secvențe narrative distincte, unitare, cu planuri compoziționale clar delimitate. Este o construcție raționalistă, deductivă, mizând pe obiectivitate, are un caracter linear, închis, finit, coerent. Naratorul este omniscient, relativ detașat de personaje și de acțiune, povestirea se face la persoana a III-a, evoluția personajelor este previzibilă, perspectiva narativă este unilaterală, eroii sunt tipuri proiectate pe un anumit fundal social și istoric.

b) Ionic- corespunde conștiinței de sine a romanului, lumea înfățișată își pierde omogenitatea, în locul tenacității și al luptei apar spiritul de finețe și de analiză, contemplația, individualismul, dramele personale, viziunea relativă asupra lumii, spiritul reflexiv, problematica modernă (jurnal, scrisori, articole de ziar, confesiune etc.), finalul este deschis, naratorul este și personaj (H. Papadat- Bengescu, **Concert din muzica de Bach**; Camil Petrescu, **Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de razboi, Patul lui Procust**; Mircea Eliade, **Maitreyi**; Marin Preda, **Cel mai iubit dintre pământeni**) ș.a.

Romanul modern/ subiectiv este orientat spre *eu* ca singura realitate verificabilă, autentică, reală. Acordă credit total intuiției, incertitudinii, subiectivității, exprimării directe, nemijlocite a trăirilor. Introduce personajul-reflector, narațiunea la persoana I și monologul, perspectiva este relativizată și multiplicată, în locul personajelor tipice apar cele individuale. Exprimă experiențe autentice, trăite de personajul-narator. Subiectul este nelinear, cu răsturnări temporale și evenimente imprevizibile. Discursul este fragmentat, întrerupt de elemente metatextuale. Structura, eliberată de constrângeri și de reguli, are aspectul unui „dosar de existențe” (Camil Petrescu). La nivelul compoziției și al tehnicii narative se observă decupajul, jurnalul, jocul planurilor narative, reportajul, colajul (scrisori, articole, comentarii estetice, chitanțe, poezii etc.), memoria involuntară, pluriperspectivismul, introspecția, deconstructivismul etc.

c) Corintic - infatisează o vârstă a ironiei, o lume incoerentă, neomoegenă, vidă; exprimă o mentalitate derutată sau abuzivă, fără discernământ, autoritară sau opresivă; cultivă parodicul, atipicul, ludicul, alegoria, simbolul, caricatura, masca; subiectul este ambiguizat în mod intenționat (Mateiu Caragiale, **Craii de Curtea-Veche**; M. Sadoveanu, **Creanga de aur**; Ștefan Bănulescu, **Cartea Milionarului**; D. R. Popescu, **Vânătoarea regală**).